

ПАТРІОТИЗМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ – ЗАПОРУКА РОЗБУДОВИ ДЕРЖАВНОСТІ

Кітов М. Г., *д-р філос. н.,
доцент кафедри філософії*

Національний університет харчових технологій

Сучасне покоління людей є свідком розпаду СРСР і утворення на його теренах незалежних держав. Але думати, що успіх у розбудові української державності прийде сам собою, є небезпечною політичною ілюзією. Історія застерігає: сьогодні або ніколи український народ має завершити багатовікову боротьбу, довести її до логічного завершення – розбудувати власну державу. Особливу роль у цьому процесі має відіграти молодь, зокрема її передова частина – патріотично налаштоване студентство.

Джерелом розвитку, як відомо, є боротьба. Без неї суспільство впадає в стагнацію. Боротьба військова і мирна, політична і економічна, інформаційна і культурологічна, боротьба за власні державницькі, економічні, політичні культурологічні, геополітичні інтереси. Боротьба не знає спину, адже єдність протилежностей відносна, а їх боротьба абсолютна. В цій борні знайде місце кожна молода людина відповідно до свого фаху, здібностей, таланту і соціального статусу. Боротьба не означає боротися тільки «проти». Вона передбачає, насамперед, боротьбу «за». Головний недолік патріотичних сил України полягає саме в забутті цього «за». Майбутнє твориться не лише знищенням старого, а і опікою нового.

Значне місце у створенні нового якраз і належить студентству, адже його майбутній професіоналізм, запліднений національно-державницькою ідеологією активності, спроможний зрушити гори. Молодь за своєю природою є ані прогресивною, ані консервативною. Вона – лише потенція, готова до будь-якого починання. А це значить, що молодь піде за тим, хто своїм прикладом, своєю відкритістю, героїкою боротьби за ідеали свободи поведе її за собою. Патріотизм – це укорінене в душу народу почуття свободи нації. Громадянин може знати і любити свою землю, мову, культури, але нічого не робити для утвердження незалежної державності. Вищим проявом патріотизму є екзистенційна укоріненість в людині почуття постійної боротьби за свободу (політичну, економічну, культурну) своєї нації.

Найстрашнішою руїною, яка залишилася Україні від імперії, це руїна інтелектуальна. Невипадково українська держава не має на сьогодні концептуального, не говорячи вже про ідеологічно-психологічне забезпечення своєї розбудови. Це – найбільша біда сьогоденної України. Люди втрачають історичну орієнтацію, віру, підпадають під прес пропаганди доморощених українофобів. Необхідна система виховання

Патріотичне виховання не повністю збігається з національним. Національне виховання передбачає, перш за все, перебування особи в специфічному етнопсихологічному, соціокультурному просторі і формування етнічної самоповаги, почуття гордості за свій етнос. Як не обирають батьків, котрі народили і виростили дитину, так не обирають і національність. Це – природний феномен. Проте в реальному житті соціокультурні поля різних етносів пересікаються. Єврейськомовна сім'я, російськомовний дитячий садочок, російськомовна школа, українськомовний університет – такі і подібні варіативні життєві ситуації сьогодні в Україні зустрічаються ще дуже часто. Іншими словами, на формування особистості впливають культури різних етносів. Носієм же якої культури виросте особистість? Багато чого залежить від свободи її вибору. Проте існує й об'єктивна детермінанта цього процесу, а саме – розвиток етносу. Етнос у своєму розвитку проходить ряд етапів, ступенів розвитку. Одним із ступенів такого розвитку є формування його в націю. Нація – це етнос на такому ступені розвитку, коли усвідомлення необхідності створення власної незалежної держави виступає як життєва потреба більшості його соціальних груп і прошарків. Саме цю життєву потребу і виборює етнос навіть шляхом національно-визвольної боротьби. Тому для українця (селянина чи робітника, науковця чи інженера, представника будь-якої політичної сили) взагалі не повинно існувати проблеми: бути чи не бути незалежній українській державності. Це право дано самою природою соціогенезу. Але названа проблема досить гостро стоїть перед представниками інших етносів. Саме для них існування української державності і української політичної нації є постійним плембисцитом, адже їм потрібно постійно усвідомлювати необхідність співвідношення своїх культурно-етнічних потреб з потребами і інтересами корінного, титульного етносу. Співвідношення своїх інтересів і потреб на користь корінного етносу, що досяг рівня розвитку нації, і є патріотизмом. Людина не може бути патріотом сім'ї, народності, етносу, але може бути патріотом певного села, міста, краю, держави. Якщо найхарактернішою ознакою етносу як системи є ментальність, то такою ознакою політичної нації є патріотизм. Ментальність – це суто колективний феномен, адже окрема особа може й не мати всіх ознак ментальності свого народу. Патріотизм не виключає корисливості у відносинах між особистістю і певною спільнотою, але він завжди передбачає дію. Патріотом не можна бути,

ставлячись до потреб нації споглядально. Патріотизм – це усвідомлення індивідом своєї окремішності, відмінності від певної спільноти і одночасне усвідомлення ним необхідності постійного співвідношення інтересів особи і спільноти, усвідомлення особою інтересів і потреб спільноти як власних та боротьба за їх реалізацію. Загальнолюдські цінності, які буцімто має засвоїти людина не існують. Існують цінності та ідеали певних спільнот, серед яких етнос і політична нація є найбільш системно зорганізованими. Тому людські цінності найбільш повно проявляються саме в національній формі. За їх реалізацію і повинна боротися молодь, адже їм належить майбутнє.